

Становище

от проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова,

член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по професионално направление 1. 2. Педагогика (История на неформалното образование в България),

обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр.34 от 20.04. 2018 г.

относно: кандидатурата на единствения участник в конкурса доц. дпн Пенка Цонева

В конкурса доц. дпн П. Цонева участва с монография със заглавие „Читалищното образование в България 1878-1989” (2018), учебник със заглавие „Неформалното образование в България 1878-1989 (2018), учебно помагало „Христоматия по история на неформалното образование в България 1878-1989 (2017), както и със студии и статии, представящи различни аспекти на развитието на неформалното образование в България след 1878 г.

Студии: Женските дружества и неформалното образование в България 1857-1990 (2017); Тенденции в развитието на читалищното образование в България 1878-1944 (2017); Библиотеките за самообразованието на населението 1878-1944 (2016).

Статии в списания: Читалищното образование на етническите малцинства в България 1944-1956 (2018); Връзката Църква-българско образование при цар Симеон (2016); Развитие на извънучилищното възпитание в детските организации 1944-1990 (2018) /под печат/; Читалищното образование в България 1918-1944 (2018) /под печат/; Образователната дейност на женските дружества в България 1878-1925 /под печат/; Образователната дейност на женските дружества в България 1925-1944 /под печат/

Статии в сборници: Обхват на децата от етническите малцинства в училище 1921-1989 (2018); Library education in Bulgaria 1944-1956 (2017); Education interaction between women’s associations and national libraries in Bulgaria (2017); Reformer in library education (2016); Приносът на Иван Д. Шишманов за читалищното образование в България (2016); Origin, Characteristic and Manifestation of the Relation Church-Bulgarian Education 865-927 (2016); Развитие на връзката Църква-българско образование 1870-1989 (2016); Genesis and First Manifestations of Informal Education in Bulgaria (2015).

Въведения към 2 христоматии и антология по неформално образование.

Коментар на научната продукция на кандидата:

- За първи път в България е направена систематизация на развитието на извънучилищното образование след 1878 г. през призмата на понятието неформално образование. Учебникът със заглавие „Неформалното образование в България 1878-1989” (2018 г.) тематично и системно отговаря на изискванията за такъв тип научна публикация. Той може да бъде полезен не само за студентите от специалност Неформално образование, изучаващи дисциплината История на неформалното образование, но и за всички студенти, изучаващи История на българското образование. Четирите основни глави, посветени на: Читалищното образование в България /1878-1989/, Църквата и неформалното образование в България /1878-1989/, Образователните дейности на женските дружества в България след Освобождението, Детските организации и извънучилищното възпитание 1944-1990, представят многоизмерния облик на изследвания феномен, не само в неговата историческа процесност, но и като съдържание - в образователен и възпитателен план.
- Изготвената към учебника Христоматия по История на неформалното образование 1878-1989 (2017 г.) впечатлява с подбора на текстове, които илюстрират основното съдържание на учебника. Може да се каже, че доц. дпн П. Цонева е осигурила оптимално, съдържателно богато, системно и последователно обучението на студентите по История на неформалното образование. Тази Христоматия може да бъде много ценен ресурс за семинарните занятия и по История на българското образование, изучавана от студенти от различни педагогически специалности. Приемам напълно думите на съставителя на Христоматията във Въведението към нея, че тя „ще съдейства за формиране на исторически подход и мислене у студентите и читателите при определяне на мястото и значението на формите и практиките на неформално образование в България”.
- Несъмнен принос в открояване на педагогическите аспекти на читалищната дейност имат публикациите на доц. дпн П. Цонева, посветени на историята на българското читалище като уникална социална институция, осъществяваща дейности с образователна и възпитателна насоченост, особено по отношение на самообразованието и саморазвитието. Това са монографията „Читалищното образование в България 1878 – 1989”, студията „Тенденции в развитието на читалищното образование 1878-1944”,

статията „Приносът на Иван Д. Шишанов за читалищното образование в България”.

- Акцентът, отделен на ролята на библиотеките за самообразованието на българските граждани, заслужава да бъде специално открит, тъй като носи своите приноси моменти от гледна точка на очертаването на педагогическите измерения на използването на библиотечните пространства за лично развитие (в студията „Библиотеките за самообразованието на населението 1878-1944”; статии „Library education in Bulgaria 1944-1956”; „Education interaction between women’s associations and national libraries in Bulgaria 1944-1956”; „Reformer in library education”).
- Заслужава внимание открояването на изследванията на доц. дпн П. Цонева по отношение развитието на организациите на жените в контекста на извънучилищното образование и възпитание, „мотивиращо към лично самообразование посредством лекционна просвета, масова библиотечна дейност и художествена самодейност” (студия с хистоматиен характер „Женските дружества и неформалното образование в България 1878-1990”; статии „Образователната дейност на женските дружества в България 1878-1925”, „Образователната дейност на женските дружества в България 1925-1944”).
- Аспект в изследователските усилия на доц. дпн П. Цонева е очертаване на възможностите за извънучилищна образователна дейност на църквата и нейните възпитателните резултати (статии „Развитие на връзката Църква – българско образование 1870-1989”, „Връзката Църква – българско образование при цар Симеон”, „Origin, characteristics and manifestation of the relation church – Bulgarian education 865-927”; „Читалищното образование в България 1918-1944”).
- Приносно значение имат публикациите, свързани с извънучилищното образование на етническите малцинства в България, както и с обхвата им в училищна среда (статии „Читалищното образование на етническите малцинства в България 1944-1956”; „Обхват на децата от етническите малцинства в училище 1921-1989”).
- След почти 30 години липса на изследвания, свързани с развитието на детските организации до 1990 г., доц дпн П. Цонева прави ретроспективно представяне и анализ на тяхното функциониране, което е с несъмнена значимост от гледна точка не само на историята на българското образование, но и развитието на възпитателните концепции и практики в този период (статия „Развитие на извънучилищното възпитание в детските организации 1944-1990”).

Изхождайки от съдържателните параметри на научната продукция, приносите на доц. дпн П. Цонева могат да бъдат синтезирани по следния начин:

- Изследване на развитието на извънучилищното образование в България в периода 1878-1989 г. – в образователно-политически план, с открояване на съдържателни и възпитателни акценти в дейността на основните ангажирани фактори и субекти.
- Изследване на развитието на читалищното образование в България в периода 1878-1989 г., в частност – развитието на библиотеките, с акцент върху педагогическите измерения на читалищната дейност.
- Изследване на развитието на организираното женско движение в България в периода 1878-1989 г. с акцент върху педагогическите измерения в образователен и възпитателен контекст.
- Изследване на извънучилищната дейност с етнически малцинства в България в периода 1878-1989 г.
- Цялостно представяне на историята на неформалното образование в България в периода 1878-1989 г.

С оглед подпомагане на студентите, използващи електронната платформа „Мудъл”, доц. дпн П. Цонева е разработила електронен курс по дисциплината „История на училищното управление в България“ (включена в учебния план на специалност „Педагогика“), в който има електронен учебник, както и две видеолекции (2014).

Доц. дпн П. Цонева стимулира ангажирано студентската активност в рамките на традиционния студентски теоретичен семинар, провеждан по време на Майските дни на СУ „Св. Климент Охридски”, едно от направленията на който е историята на неформалното образование в България.

От гледна точка на разпознаваемостта на доц. дпн П. Цонева като автор в областта на историята на неформалното образование в България, представеният списък с цитирания може да се приеме като достатъчно илюстративен.

Заклучение: Изхождайки от несъмнените научни достойнства и приноси на публикациите на доц. дпн Пенка Цонева, с които тя участва в настоящия конкурс, ценността им за подготовката на бъдещи студенти – педагози в областта на историята на неформалното образование, убедено подкрепям присъждането на академичната длъжност „професор”, професионално направление 1.2. Педагогика (История на неформалното образование в България).

27.07.2018 г.

Подпис:

гр. София

/Проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова/